utorak, 2. Oktobar 2018.

MESS kritika: Trauma zarobljena u tijelu

"Ono što nedostaje" predstava je Zagrebačkog kazališta mladih s rediteljskim potpisom Selme Spahić/
Podijeli

Treći dan Internacionalnog teatarskog festivala MESS na sceni Narodnog pozorišta, u kamernoj postavci, ansambl Zagrebačkog kazališta mladih izveo je predstavu „Ono što nedostaje“, autora Tomislava Zajeca, u režiji Selme Spahić.

Za ovu kamernu dramu koja u fokusu ima nemogućnost jedne porodice da se nosi sa različitim traumama kroz generacije, te njihovu očajničku i bezuspješnu potragu za ljubavi, Tomislav Zajec je nagrađen na konkursu „Marin Držić“ 2014. za najbolji dramski tekst.

Dvije sestre se, svaka na svoj način, nosi sa smrću majke koja ih je ostavila kad su bile male. David, sin jedne od sestara, tinejdžer je koji pokušava pronaći način da svojim razvedenim roditeljima prizna da je homoseksualac. Humanitarac koji vara svoju ženu sa muškarcima i koji će pomoći Davidu da doživi konačni slom, dok istovremeno ne može da se suoči sa svojim bračnim problemima. Sve su to likovi, duboko nesretni i kako to u jednom momentu kaže jedan od njih, ljudi koji u sebi nose neku „tragičnu pogrešku“.

Spahić stavlja ove Zajecove likove u svijet u kojem se stvarnost konstantno sukobljava sa otjelotvorenjima njihovih unutarnjih trauma

I zaista, u ovom tekstu je tako suptilno i lijepo isprepletena mreža odnosa što vise na nitima koje se cijepaju i čije mjesto bezuspješno pokušavaju ispuniti drugi. Jedini likovi koji imaju imena – Katja (igra je Doris Šarić Kukuljica) i David (Adrian Pezdirc) su oni koji su pokušali

učiniti nešto da se ostvare van svoje porodice i zbog kojih su odlučili potrgati krhke porodične odnose, što rezultira izolacijom i tragičnim krajem.

Da li je porodica zaista postala samo prepreka ili je način na koji je shvatamo potrebno preispitati? Da li je moguće prekinuti put traume kroz generacije ili su likovi neminovne žrtve onoga što se desilo u dugom nizu porodične historije? Da li je vjerovatno da će se santa leda otopiti ili je potrebno razbiti u komade, suočiti se i nemilosrdno obračunati sa svime? Da li je moguće osvojiti Mont Everest, pobijediti svoje strahove i razumjeti druge? Sve to istražuje ansambl Zagrebačkog kazališta mladih u postavci Selme Spahić.

Spahić stavlja ove Zajecove likove u svijet u kojem se stvarnost konstantno sukobljava sa otjelotvorenjima njihovih unutarnjih trauma, istaknutih prvenstveno kroz scenski pokret koji potpisuje Blaženka Kovač Carić i muziku Alena i Nenada Sinkauza koja stvara atmosferu mučnine, napetosti i naglašava „pucketanja“ u unutarnjem svijetu protagonista.

Svi elementi ove predstave su savršeno izbalansirani, od glumačke igre do muzike, scenografije, svjetla, te tako čine jedinstvenu kompoziciju u kojoj se zaista čini da je manje više, čiji tok u potpunosti obuzme gledatelja, izbjegavajući bilo kakvu patetiku, ali pružajući mogućnost prepoznavanja.

Scenografiju Mirne Ler čini neodređeni prostor sastavljen od bijelih keramičkih pločica koje asociraju na bolničku čekaonicu, a na čijem je jednom kraju uzvišenje – Mont Everest na koji likovi treba da se popnu kako bi se ostvarili kao jedinke i oslobodili svojih trauma. Na tom putu oni jedni drugima čas pomažu, čas se sapliću jedni od druge, čas klize svi zajedno, ostavljajući dojam sizifovskog napora.

Pločice kao ledeno hladna refleksivna površina u kojoj se odraz prelama su ujedno i minimalističko i vrlo dominantno rješenje koje je ipak u savršenom skladu sa ostalim elementima predstave.

Drugi važan element je scenski pokret. Dok likovi pokušavaju da se „dotaknu“ riječima i u tim pokušajima tek povremeno uspijevaju, ta trauma nemogućnosti komunikacije ostaje zarobljena u tijelu i kao bujica se vraća u momentima spoznaje. Pokret je često u kontrastu sa govornom radnjom glumca i predstavlja unutarnje doživljaje likova (kao u sceni gdje jedna od sestara razgovara s bolničarem o svojoj mrtvoj majci za koju je došla potpisati papire, a majka je sve vrijeme, poput nekog tereta zakačena na nju i vuče je svojim tijelom prema dolje). Kroz pokret su otjelotvorene sve traume likova i te traume su konstantno u dijalogu, kao u nekom paralelnom svijetu gdje se između tijela odvija neka vrsta telepatskog dijaloga koji se u stvarnom svijetu tek može zagrebati riječima.

Predstava završava doslovnim razbijanjem sante leda na pozornici

Likovi često govore jedni o drugima preko nekog trećeg, dok je tijelo onog neprisutnog o kome se govori kao neka sjena prepriječeno između njih. Kroz pokret se komunicira i među generacijama, kroz njega se prepoznaje i kroz njega se na kraju i prihvata sve ono što se u stvarnom svijetu nije uspjelo ni dotaći. Tijela su planine u čijim nutrinama se dešavaju tektonski pokreti izazvani traumom.

Ansambl Zagrebačkog kazališta mladih još je jednom potvrdio svoj nepisani status jednog od najboljih ansambala u regionu. Njihova izvedba precizno i dosljedno prati rediteljsku viziju, te svi zajedno postaljaju pred naše društvo neka važna pitanja poput pitanja seksualnog identiteta, čineći to suptilno i promišljeno. Obračunavajući se sa predrasudama oni nude mogućnost razumijevanja i suosjećanja, što je jedna od najplemenitijih misija pozorišta.

Predstava završava doslovnim razbijanjem sante leda na pozornici. Obračunati se sa traumom, zbaciti stege društva, razumjeti druge, oprostiti sebi, barem pokušati osvojiti Mont Everest – sve ovo moguće je samo konkretnim činom.

Piše: Asja Krsmanović